

РЕЗЮМЕ НА ПРОЕКТА

Име на проекта	Модерни и привлекателни учебни заведения в трансграничния регион Монтана - Пирот
Водещ партньор (име/държава)	Начално училище Вук Караджич
Друг партньор/и	Община Монтана
Приоритетна ос	Ос 1 : Изграждане на дребно-машабна инфраструктура
Обхват на дейност	1.2. Инфраструктура, засягаща въпроси, свързани с околната среда
Продължителност (в месеци)	18
Общ бюджет (в евро)	412 867,08
Цели на проекта	Основната цел на проекта е да се постигне устойчиво развитие чрез инвестиции в образователната сфера в трансграничния регион. Обновяването на учебните помещения, заедно с предлагането на ново образователно оборудване, ще помогне на децата да придобият по-добри умения и да разширят своите възможности - солидна основа за бъдещо развитие. Обменът на ноу-хау и изготвянето на стратегия за управление на училищната собственост ще засили трансграничното сътрудничество и ще популяризира начини за съвместен отговор на общи проблеми. Проектът също така има за цели по-доброто разбиране и познаване на културното наследство чрез културен обмен и разбиране на общите традиции чрез фолклора и изкуството.

СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО
ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

	Специфични цели: 1. Подобряване на инфраструктурата на образователни институции 2. Укрепване на образователни отношения чрез професионален ноу-хау обмен и стратегическо планиране в трансграничния регион. 3. Осигуряване на по-добра учебна база и подобряване на условията за образование за деца в неравностойно социално положение и етнически диференцирани от селските райони в трансграничния регион.
Дейности по проекта	1.Формиране на екипа на проекта 2. Провеждане на тръжни процедури сключване на договори с подизпълнители 3. Обновяване на началното училище в с. Габровница 4. Обновяване на 10-та детска градина в Монтана 5. Доставка на оборудване 6. Две срещи за изграждане на капацитет 7. Фолклор и изкуство в Монтана 8. Мониторинг и отчитане на проекта 9. Информация и публичност
Резултати от проекта	Подобряване на училищната инфраструктура - 1 училище, 1 детска градина Оборудване за обучения - компютри и периферия, мултимедийно и тренировъчно техническо оборудване и обзавеждане Разработване на стратегия за управление на училищната собственост в трансграничния регион; 2 срещи за изграждане на капацитет за образователни специалисти Подобряване на социалните и межкултурни умения на децата, участващи в дейностите по проекта

СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО
ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

Целеви групи

Учениците от училище в Пирот - 70 деца

Ученици от детските градини в Монтана - 100 деца

Общинските администрации (образование) - 30 души

Екипът на образователни институции - 40 души

ОБЩИНА МОНТАНА

СТРАТЕГИЯ ЗА ОБМЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНО ЗНАНИЕ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО ИМУЩЕСТВО В ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН

Проект № 2007СВ16ІР0006-2011-2-246 –
„Modern and attractive educational facilities in the
cross-border region Montana-Piroth“ в рамките на
Програмата за трансгранично сътрудничество
Интеррег – ИПП България – Сърбия 2007-2014

2016г.

Стратегията за обмен на професионално знание в областта на управлението на училищното имущество в трансграничния регион, която цели то да бъде разходвано и управлявано по ефективен и ефикасен начин е изготвена като дейност по проект № 2007CB16IPO006-2011-2-246 – „Modern and attractive educational facilities in the cross-border region Montana-Pirot“, в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег – ИПП България – Сърбия 2007-2013, която цели да се стимулира балансирано и устойчиво развитие на трансграничния регион между България и Сърбия, интегриран в европейското пространство.

The project is co-funded by European Union through the Bulgaria-Serbia IPA Cross-border Programme. This document has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of Montana Municipality and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

Този проект е съфинансиран от Европейския съюз по програмата Bulgaria-Serbia IPA Cross-border Programme. Този документ е произведен с подкрепата на Европейския съюз. Съдържанието на тази публикация са изцяло отговорност на Община Монтана и не могат по никакъв начин да бъдат приети за позиция на ЕС

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	6
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	8
Статистически данни	9
Обща характеристика.....	11
УЧИЛИЩНАТА СОБСТВЕНОСТ, СЪГЛАСНО	
ПРАВНАТА УРЕДБА	22
Монтана	22
Пирот	30
ОБХВАТ И СТРУКТУРА НА СТРАТЕГИЯТА.....	33
ПРИНЦИПИ И ПОДХОДИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА	
УЧИЛИЩНАТА СОБСТВЕНОСТ КАТО ЧАСТ	
ОТ ОБЩИНСКАТА	36
Етапи на управлението на общинската собственост като процес	37
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ОБЕМА И ФУНКЦИОНАЛНИТЕ	
ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СЪЩЕСТВУВАЩАТА УЧИЛИЩНА	
СОБСТВЕНОСТ	38
АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА	
ОБЩИНА МОНТАНА.....	40
Формулиране на стратегията.....	41
ЗАКЛЮЧЕНИЕ:	53

ВЪВЕДЕНИЕ

Разработването на *Стратегията за управлението на училищното имущество* е част от изпълнението на проект № 2007CB16IPO006-2011-2-246 – „Modern and attractive educational facilities in the cross-border region Montana-Piro“ в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег – ИПП България – Сърбия 2014-2020, която цели да се стимулира балансирано и устойчиво развитие на граничния регион между България и Сърбия, интегриран в европейското пространство.

„Modern and attractive educational facilities in the cross-border region Montana-Piro“ е проект, в рамките на който се цели подобряване и усъвършенстване на образователната и социалната инфраструктура в трансграничния регион. Проектът ще бъде изготвен съвместно от партньорите, което ще бъде възможно благодарение на множеството сходства между страните. Дейностите по проекта целят обединение на хората, което ще се изрази в споделянето на опит, който ще бъде полезен за разрешаването често срещани проблеми.

Цели се насърчаване на съвместното учене и обмяната на културата. Последното ще бъде постигнато посредством представяне на фолклора и изкуствата на Сърбия и България.

В рамките на проект „Modern and attractive educational facilities in the cross-border region Montana-Piro“ са предвидени различни дейности, насочени към подобряване на образованието, инфраструктурата и сътрудничеството в трансграничния регион.

Съгласно проекта чрез разработването на настоящата стратегия ще се постигне по-ефективно и ефикасно управление на училищното имущество, а това от своя страна ще допринесе за подобряването на образователния процес и създаването на здравословна и конкурентна среда, която ще въздейства положително за развитието на учащите, които са основна целева група на проекта.

Стратегията за управлението на училищното имущество съдържа статистическа информация, която ще послужи за съставянето на подробен анализ, преглед на относимото законодателството на Република България и ще

СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

засегне често срещани проблеми и възможни методи за тяхното разрешаване, като това ще стане по начин, който позволява лесното адаптиране на стратегията и за другия партньор.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Обектите, които влизат в обхвата на училищната инфраструктура са част от общинската собственост на Община Монтана, в т.ч. публична и частна.

Ефективното управление на общинската недвижима собственост е важен инструмент за осъществяване на политиката на общината за устойчиво местно развитие в областта на образованието, която включва мерки за изграждане на инфраструктурите, повишаване на сигурността на целевите групи и благоустрояване на образователната инфраструктура.

Стратегията за управление на училищната собственост в община Монтана е разработена на основание разпоредбите на чл.8, ал.8 от Закона за общинската собственост и обхваща периода 2016 – 2020 година и регламентира:

Основни принципи, цели и приоритети за придобиване, управление и разпореждане с имотите и вещите - общинска собственост;

Нужди на общината от нови имоти и вещи и способите за тяхното придобиване.

Стратегията за управлението на училищната собственост е разработена след анализ на състоянието на общинската собственост в областта на училищната инфраструктура и постигнатата ефективност от управлението и разпореждането ѝ.

Разработването на Стратегията е продиктувано от необходимостта за прецизиране дейността на общинския съвет и общинската администрация по управлението и разпореждането с имотите и вещите – училищна общинска собственост.

Стратегията се разработва като осъзната необходимост за допълване на действащите стратегически и планови документи за социално икономическо и устройствено развитие на общината в областта на училищната инфраструктура и в изпълнение на изискването на Закона за общинската собственост.

Мотивите за нейното разработване са продиктувани не само от нормативните изисквания, но и от необходимостта за усъвършенстване на плановата дейност на общинския съвет и общинската администрация, като основа за разработване и на годишните програми за управление и разпореждане

с този тип собственост, за отчитане на настъпилите промени в сравнение с предишните периоди, за правилно формулиране на новите приоритети на общинското развитие, при разработването на бюджета на общината, както и при кандидатстването с проекти за участие в Структурните фондове на ЕС, свързани с ефективното и рационално управление на общинската собственост в интерес на конкретните целеви групи.

С разработването и приемането на Стратегията за управление на училищната собственост община Монтана си поставя следните задачи:

Да се актуализира и анализира състоянието на училищната собственост, възможностите за нейното развитие – управление, разпореждане, придобиване на нови имоти свързани с развитието на общината;

Да се посочат най-важните проблеми, които общината трябва да реши за подобряване и опазването ѝ;

Да се очертаят последващи дейности за успешно реализиране на стратегията в бъдеще;

Статистически данни

В посочените общи положения, свързани със състоянието на българската образователна система, следва да се открият и демографските особености на община Монтана, където възрастовото състояние на населението към 03.02 2011 г. е следното:

Община Монтана/ възрастова група	Брой
Общо	53856
0-4	2324
5-9	2299
10-14	2317
15-19	2707
20-24	2776
25-29	3303

30-34	3638
35-39	4141
40-44	4004
45-49	4037
50-54	4201
55-59	4265
60-64	4417
65-69	2906
70-74	2411
75-79	2147
80-84	1223
85+	740

Възрастова структура на населението към 01.02 2011 г.

Демографското състояние на територията на община Монтана е резултат от действието на влияния и фактори, които от една страна са характерни за Р България, от друга страна са характерни за демографското развитие на европейските страни, а от трета са обусловени от специфичното историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие на самата община. Върху демографското развитие на населението на общината влияние оказват демографските процеси, които са общовалидни както за развитите страни, така и за страните в преход. Това са процесите, свързани с високите нива на смъртност и емиграция и намалената брачност и раждаемост. Сериозно влияние върху тези процеси оказват полово-възрастовата, етническа, религиозна и образователни структури на населението, както и урбанизацията. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение. Област Монтана е сред областите с най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст (-12.8‰).

От посочените данни се вижда тенденцията за застаряване на населението на територията на общината, което води до намаляване броят на децата в училищна възраст – населението от 0-19 години е 9 647 или 17,92% от общия брой на населението. Това от своя страна води до затруднения при покриване на изискванията на Наредба № 7 за определяне броят на паралелките и групите и броя на учениците и на децата в паралелките и в групите на училищата, детските градини и обслужващи звена.

Етническата структура на общината е близка до тази за страната. Основен етнос е българският (92.6%), следван от ромския (6.4%, при среден за страната – 4,7% и бележи покачване).

Ромският етнос традиционно е втората по численост етническа група в областта и наброява 18 228 души, според самоопределянето на лицата, с относителен дял от 12.7 %. Монтана е областта с най-голям дял на ромския етнос в страната.

Година на преброяване	Българска	Турска	Ромска	Друга	Не се самоопределям
2001	86,42	0,13	12,5	0,36	0,59
2011	86,31	0,12	12,7	0,29	0,58

Структура на населението на област Монтана по етнически групи /проценти/

Обща характеристика

Община Монтана разполага с достатъчна мрежа от учебни заведения, с оптимална за досегашните потребности структура за общо образование и професионална подготовка.

Община Монтана включва 23 населени места, разположена е в централната част на Област Монтана. С площта си от 675,715 km² се явява най-голямата сред 11-те общините на областта, което съставлява 18,58% от територията на областта. Естественят прираст в общината е – 0,00128 % с тенденция на намаляване през последните няколко години. Проблемът се задълбочава постепенно в града, а се откроява значително по-силно в селата. Величините са над средните за страната

Всичко това рефлектира по своеобразен начин върху състоянието на училищната мрежа и образователния процес, създава допълнителни затруднения при изграждането на оптимален модел на училищна мрежа. Средните училища са съсредоточени в общинския център и са с добра материално-техническа база. Остарялата и амортизирана материална база по селата сериозно затруднява придобиването на знания, ориентирани към съвременните изискванията, макар че в настоящия момент, функциониращите училища покриват държавните

стандарт, постигането на по-качествено образование, отговарящо на европейските норми, все още предстои.

Подобни неблагоприятни характеристики значително комплицират качеството на обучителния процес по отношение подготовката на конкурентноспособни кадри за пазара на труда.

В периферията на общината не съществуват условия (специализирани училища и центрове) за професионална подготовка в рамките на квалификационно обучение.

Териториалният дисбаланс, формирането на устойчива мултикултурна среда в учебните заведения, приобщаването на децата с интелектуални затруднения и увреждания, дефицитът в качеството на обучението, наличието на маломерни паралелки, ранното отпадане на ученици от училище, идентифицирането на естествените средишни училища и нуждата от модернизиране на материалната база извеждат, със силен акцент в дневния ред на обществото, въпроса за оптимизиране на образователната инфраструктура.

2.1. Предучилищно образование

На територията на община Монтана функционират 12 обекта за предучилищно възпитание, които са целодневни детски градини. Основната част от детските градини е разположена в гр. Монтана, с филиали в с. Д-р Йосифово, с.Славотин, с. Горно Церовене, с. Винище, с. Стубел, с.Долно Белотинци, с.Смоляновци, с.Габровница, с. Благово.

Показатели	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Детски градини			
Детски градини - общо	12	12	12
Детски учители	133	132	134
Децата	1782	1773	1774
Детски групи	65	64	67

Детски градини в община Монтана (2013 – 2016 г.), източник: НСИ

Броят на децата в детските градини в общината за периода 2013 – 2016 г. е намалял с около 1%. Този показател е сред основните фактори, които определят структурата и състава на детските заведения на територията на общината.

Брой деца в детските градини в община Монтана (2013 – 2016 г.), източник: НСИ

Това води и до увеличение на броя на учителите. По отношение на показателя среден брой деца на един учител, община Монтана регистрира едни от най-високите стойности в областта, заедно с община Лом.

2. 3. Училищно образование

Община Монтана се характеризира с високо ниво на образователните услуги на глава от населението. Осигуряването на образованието е една от основните дейности на Общината. Образователната система е изградена върху утвърдени традиции и е от голямо значение за условията на живот на гражданите.

Показател/година	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Общо	21	21	21	19	19
Общообразователни училища	15	15	15	15	15

СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО
ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

Специални училища	-	-	-	-	-
Училища по изкуствата	-	-	-	-	-
Професионални гимназии	5	5	5	4	4
Професионални колежи с прием след средно образование	1	1	1	-	-

Община Монтана - учебни заведения за периода 2010 – 2015 г., източник: НСИ

През учебната 2014/2015 г. на територията на община Монтана функционират 19 учебни институции, включващи 15 общообразователни училища и 4 професионални гимназии.

Разпределението на децата в началната, прогимназиалната и средната степен на образование през 2015/2016 година е както следва:

- Децата в общински и държавни училища / 1-4 клас/ - 1846;
- Децата в общински и държавни училища / 5-8 клас/ - 1617;
- Децата в общински и държавни училища / 9-12 клас/ - 1223.

Показатели	2010	2011	2012	2013	2014
Завършили по степени на образование					
Основно - общо	1 230	1 192	1 181	1 168	1 209
общообразователни училища	1 079	1 023	958	925	989
специални училища	12	17	13	18	16
професионални училища с прием след VI и VII клас	-	-	-	-	-
Училища по изкуствата и спортни училища ¹	-	-	-	-	-
професионални гимназии с прием след VII клас	139	152	210	225	204
Средно - общо	1 225	1 354	1 096	1 144	1 073

Документът е разработен в рамките на проект № 2007CB16IPO006-2011-2-246 –

„Modern and attractive educational facilities in the cross-border region Montana-Pirotd“ в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество Интеррег – ИПП България – Сърбия 2007-2013

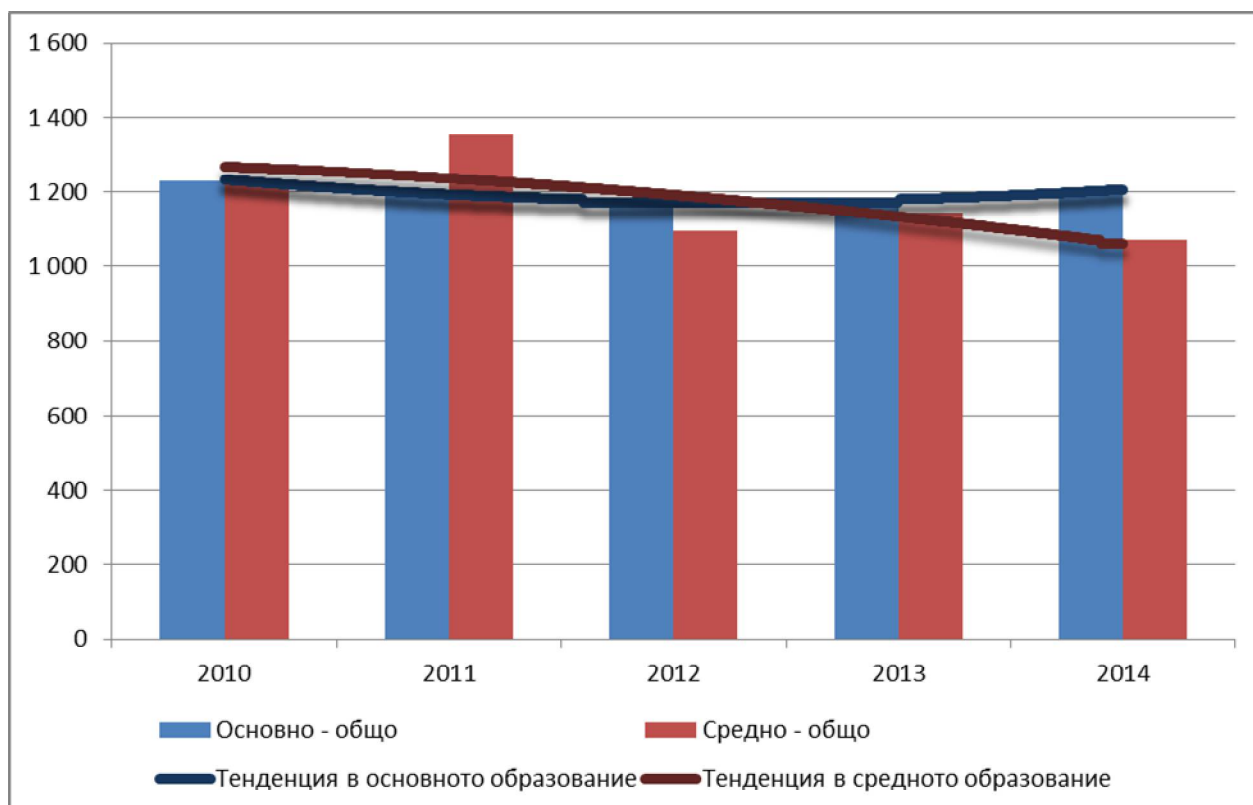

СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

общообразователни училища	586	487	470	526	477
специални училища	..	..	-	-	..
училища по изкуствата	-	-	-	-	-
професионални гимназии (III степен професионална квалификация)	520	508	328	357	442
професионални гимназии и професионални училища (II степен професионална квалификация)	..	..	298	261	..
Висше - общо	-	-	-	-	-
Колежи	-	-	-	-	-
Университети и специализирани висши училища	-	-	-	-	-

Брой учаци по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО) - ревизия 2011 г. (ISCED 2011) в училищата на община Монтана (2010-2014), източник: НСИ

Както се вижда от статистическите данни, през последните години се наблюдава сравнително постоянен спад на учащите както в начална и прогимназиална степен на средното образование така и в горната степен (IX-XII клас).

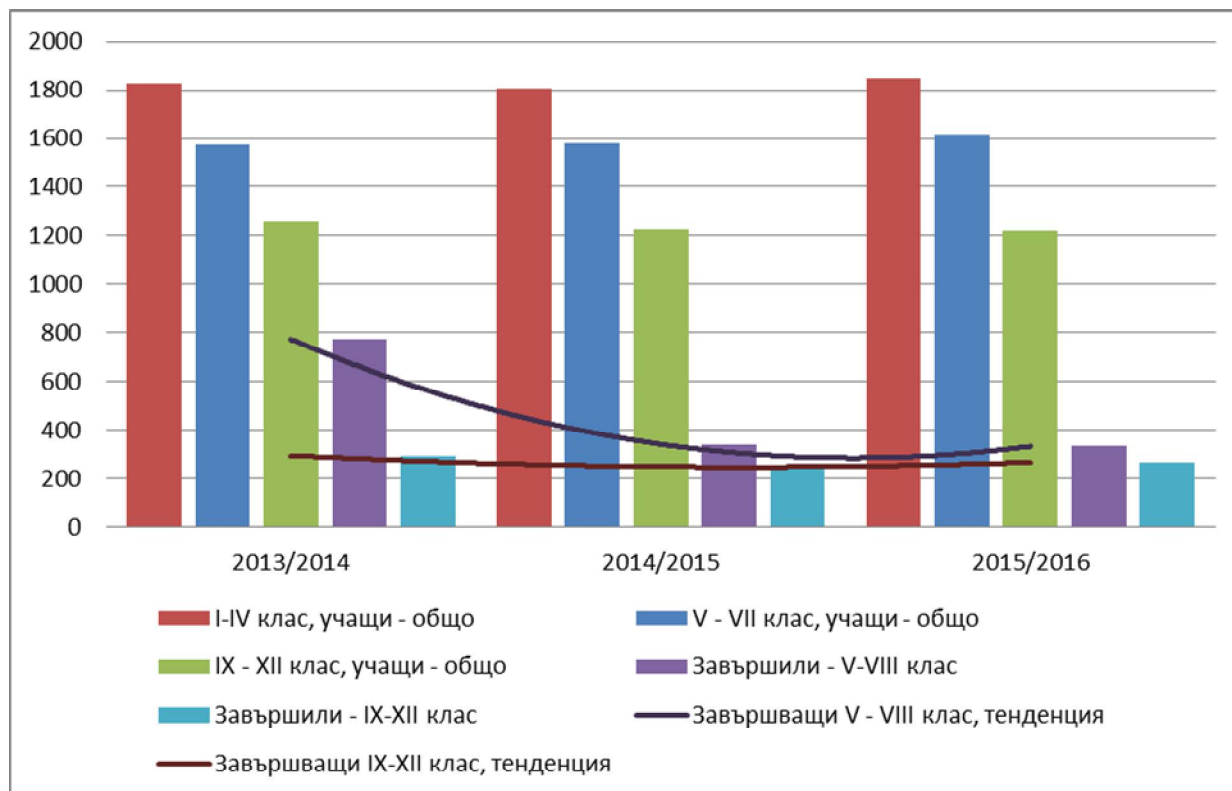
СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

Брой учаци по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО) - ревизия 2011 г. (ISCED 2011) в училищата на община Монтана (2010-2014), източник: НСИ

Видно от графиката тенденцията е за известен ръст на учащите в начална и прогимназиална степен. Средната пълняемост на паралелките е близка до средната за страната. Формираните паралелки са един от критериите за стандарт по отношение на осигуреността на подсистемата с учебна база.

ПАРАЛЕЛКИ, УЧИТЕЛИ, УЧАЩИ И ЗАВЪРШИЛИ В ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА			
	(Брой)		
Община Монтана	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Училища	15	15	15
I-IV клас			
Паралелки	86	84	84
Учители	103	98	98
Учащи-общо	1827	1808	1846
V-VIII клас			
Паралелки	75	72	74
Учители	114	116	109
Учащи-общо	1572	1578	1617
Завършили	772	342	333
IX-XII клас			
Паралелки	53	53	53
Учители	97	96	103
Учащи-общо	1257	1226	1223
Завършили	295	249	267

Паралелки, учители, учащи и завършили в общообразователните училища на община Монтана (2013-2016),
източник: НСИ

Общообразователните училища през 2015/2016 г. година са 15. В тях учат 4 686 ученици, като увеличението спрямо 2014/2015 г. е 1,58%.

2.4. Човешки ресурс.

Учебният процес е кадрово обезпечен с правоспособни учители. Преобладаващ е процентът на учителите с образователно квалификационна степен „Бакалавър“ и „Магистър“. Учители с образователно-квалификационна степен „специалисти“, преподаващи по няколко учебни предмети, са предимно в малките населени места..

Показатели	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Преподаватели по видове учебни институции			
Общо	486	465	486
Общообразователни училища	346	338	346

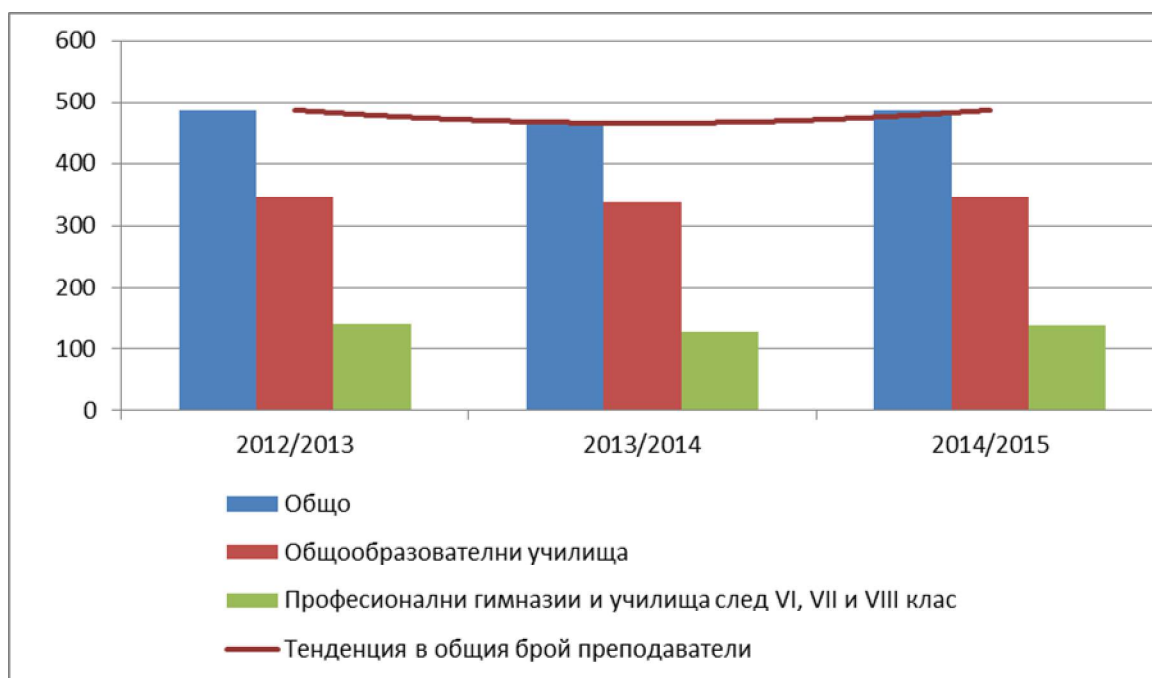

СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

Професионални гимназии и училища след VI, VII и VIII клас	140	127	138
---	-----	-----	-----

Преподаватели в училищата на община Монтана за периода 2012 – 2015 г., източник: НСИ

От приложените таблица и графика е видно, че преподавателският състав, и като общ брой и по отделни категории, се запазва сравнително стабилен през периода 2012-2015, като намаление се наблюдава само през учебната 2013/2014, а цялостната тенденция е към стабилизиране човешките ресурси.

Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2014 г. по икономически дейности, статистически зони, статистически райони и по области.

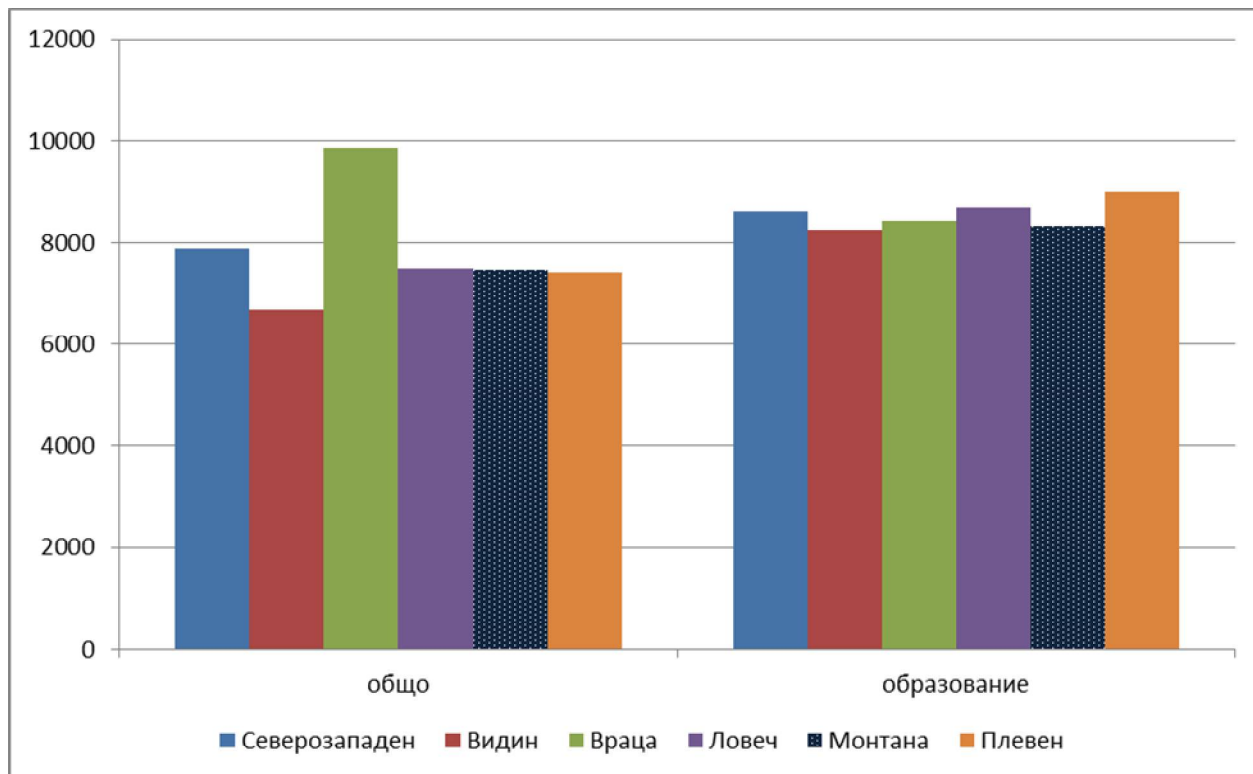

NUTS	ЕКАТТЕ	Статистически зони Статистически райони Области	Икономически дейности	
			Economic activity groupings	
			общо	образование
			Total	Education
BG31	NW	Северозападен	7888	8632
BG311	VID	Видин	6663	8240
BG313	VRC	Враца	9861	8417
BG315	LOV	Ловеч	7487	8704
BG312	MON	Монтана	7449	8309
BG314	PVN	Плевен	7400	9010

Средна годишна заплата в сектор образование на област Монтана за 2014 г., източник: НСИ

Данните на НСИ за 2014 г. показват, че средната годишна заплата в образованието за област Монтана е по-ниска от средната за областта с приблизително 3% и от средната за сектора в Северозападен регион с приблизително 1%.

УЧИЛИЩНАТА СОБСТВЕНОСТ, СЪГЛАСНО ПРАВНАТА УРЕДБА

Монтана

Предвид факта, че училищната собственост бива общинска, последващия анализ ще бъде с фокус общинската собственост.

Общината придобива право на собственост и ограничени вещни права чрез правна сделка, по давност или по друг начин, определен в закон. Конституцията на Република България от 1991 г. възстанови правото на собственост на общините. Разграничаването на собствеността на държавата и общините бе проведено с влизането в сила на 17.09.1991 г. на § 7 от ПЗР на Закона за местното самоуправление и местната администрация. Най-пълна и най-задълбочена регламентация на общинската собственост бе направена с приемането на Закона за общинската собственост. Специалните закони доразвиват нормативната уредба, касаеща конкретни видове имоти и вещи, и това са основно тези, които поради общонационално стратегическо и икономическо значение, подлежат на специализиран режим на управление.

Основните нормативни актове, имащи отношение към режима на обектите, собственост на общините са, но в обхвата на образователната инфраструктура са:

- Конституция на Република България;
- Закон за общинската собственост;
- Закон за местното самоуправление и местната администрация;
- Закон за собствеността;
- Закон за народната просвета;
- Закон за физическото възпитание и спорта;
- Закона за предучилищното и училищното образование;
- Закон за устройство на територията;
- Закон за кадастъра и имотния регистър;

- Закон за концесиите;
- Закон за обществените поръчки;
- Закон за задълженията и договорите;
- Закон за общинските бюджети;
- Закон за местните данъци и такси;
- Закон за народните читалища;
- Други нормативни актове, съдържащи специфични правила по предоставяне на права върху обекти, общинска собственост.
- Наредби и други актове на общинския съвет и кмета на общината:

Подробна регламентация на реда за придобиването, управлението и разпореждането с общинската собственост се съдържа в приетите от общинския съвет на община Монтана наредби, както и други актове на общинския съвет и кмета на общината, които са издадени в изпълнение на съответните законови разпоредби, имащи отношение към режима на общинската собственост.

Общинска собственост са:

1. имотите и вещите, определени със закон;
2. имотите и вещите, предоставени в собственост на общината със закон;
3. имотите, чиято собственост е възстановена на общината при условия и по ред, определени със закон;
4. имотите и вещите, дарени или завещани на общината;
5. имотите и вещите, придобити от общината с доброволен труд и/или с парични средства на населението;
6. имотите и вещите, придобити от общината при ликвидацията на търговски дружества с общинско участие;
7. имотите и вещите, придобити от общината чрез правна сделка, по давност или по друг начин, определен в закон.

Не са общинска собственост имотите и вещите на търговските дружества и юридическите лица с нестопанска цел, дори ако общината е била единствен собственик на прехвърленото в тях имущество.

Публична общинска собственост са:

- имотите и вещите, определени със закон;
- имотите, предназначени за изпълнение на функциите на органите на местното самоуправление и местната администрация;
- други имоти, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от местно значение, определени от общинския съвет.

Частна общинска собственост са:

- всички други общински имоти и вещи, включително и плодовете и приходите от имотите и вещите - публична общинска собственост, са частна собственост на общината.

Публична и частна собственост. Компетентни органи по разпореждането и управлението на държавната и общинска собственост.

Конституционна уредба

Съгласно чл. 17 от Конституцията на Република България собствеността е публична и частна, а режимът на обектите на държавната и общинската собственост се определят със закон. Нормативните актове в тази насока са Закон за държавната собственост (ЗДС), Закон за общинската собственост (ЗОС) и правилниците по прилагането им.

Управление и разпореждане с имоти и вещи - държавна собственост

Съгласно ЗДС държавната собственост също се разделя на публична и частна. Член 2 на ЗДС изброява имотите публична държавна собственост, а член 3, тези които са частна държавна собственост. С решение на Министерския съвет статута на обекти публична държавна собственост може да се промени в частна държавна собственост и обратно. Режимът на обектите по член 18 от Конституцията на Република България, които са изключителна държавна

собственост не може да бъде променен с решение на Министерски съвет. Съгласно член 7 ЗДС имотите и вещите публична държавна собственост не могат да бъдат обект на разпореждане, а тези частна държавна собственост могат. Член 14 на ЗДС определя реда за управление на имотите и вещите, които са държавна собственост. Министрите и ръководителите на другите ведомства управляват предоставените им имоти и вещи - държавна собственост. Имотите и вещите - държавна собственост, се управляват в съответствие с предназначението им за нуждите, за които са предоставени, с грижата на добър стопанин. Управлението върху обекти, имоти и вещи - държавна собственост, включва правото на ведомствата и юридическите лица на бюджетна издръжка да ги владеят, ползват и поддържат от името на държавата, за своя сметка и на своя отговорност. Съгласно член 15 на ЗДС имоти - държавна собственост, се предоставят безвъзмездно за управление на ведомствата и общините при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона. Министерският съвет може да предоставя имоти - публична държавна собственост, за управление на ведомствата и общините. Имоти - частна държавна собственост, се предоставят за управление на ведомствата и общините от областния управител по местонахождението на имота.

Управление и разпореждане с имоти и вещи – общинска собственост

Съгласно ЗОС общинската собственост се разделя на публична и частна, като член 3 определя кои имоти и вещи са публична общинска собственост и кои са частна. Режима на собствеността на имоти и вещи публична общинска собственост, които не отговарят на изискванията по член 3, ал. 2, а именно: да са предвидени в Закон като такива; да са предназначени за изпълнение на функциите на органите на местното самоуправление и местната; имоти, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от местно значение, определени от общинския съвет; може да бъде променен от публична в частна и обратно, като компетентен орган е Общинския съвет. Член 8 на ЗОС определя реда за придобиване, разпореждане и управление с имоти и вещи – общинска собственост. Компетентен орган е общинският съвет. Член 11 и следващите от ЗОС определят реда за управление на имотите общинска собственост. Последните трябва да се управляват в интерес на населението на общината, съгласно разпоредбите на ЗОС и с грижата на добър стопанин. Имоти

и вещи - общинска собственост, се използват съобразно предназначението им и за нуждите, за които са предоставени. Предоставените имоти и вещи не могат да се преотстъпват за ползване, да се ползват съвместно по договор с трети лица, да се отдават под наем или да се пренаемат, освен в случаите, предвидени в закон. Редът за предоставяне за безвъзмездно управление на имоти и вещи - общинска собственост, се определя от общинския съвет с наредба, а тези, които не са предоставени за управление на други лица, се управляват от кмета на общината.

Анализ на уредбата на отношенията на собственост по Закона за народната просвета.

Според Закона за народната просвета общините осигуряват и контролират разходването на средствата за издръжката, изграждане, обзавеждане и основния ремонт на училищата и детските градини. Кметовете на общините са органите, които упражняват контрол върху начина на изразходване на предоставените средства. Средствата за развитието на образованието и просветата се определят с държавния бюджет и с бюджета на общините.

Средствата от държавния бюджет за дейностите по възпитанието, подготовката и обучението на деца и ученици в държавните и общинските училища, детски градини и обслужващи звена в системата на народната просвета се определят по първостепенните разпоредители с бюджет на базата на единни разходни стандарти за едно дете и един ученик, одобрени с акт на Министерския съвет. Първостепенните разпоредители с бюджет от своя страна разпределят получените средства между общинските училища, детски градини и обслужващи звена въз основа на законоустановени формули за всяка дейност. Последните делегират права на директорите на училищата да реализират собствени приходи, в това число и приходи от собственост, възможно е да не бъдат делегирани приходи от собственост, но това се случва само в рамките на някои изключения. Трябва да се отбележи, че за защитените училища е предвидено допълнително финансиране, целящо осигуряване протичането на пълноценен учебен процес.

Средствата за издръжка и развитие на материално-техническата база на детските градини, училищата и обслужващите звена се осигуряват от държавния бюджет, от бюджетите на общините, от източници предвидени в други закони и

актове на Министерския съвет, както и от собствени приходи. Собствени приходи се набират от наеми на имоти, които са държавна или общинска собственост, такива които представляват учебна и спортна база, машини и съоръжения, които са собственост на детски градини, училища и обслужващи звена. Възможни са и други законоустановени методи за набиране на приходи, те са посочени в чл. 44, ал. 2 на Закона за народната просвета. Всички приходи, които училищата, детските градини и обслужващите звена получават трябва да се използват за образователния процес. Всички дейност по изграждане, реконструкция и модернизация на материално-техническата база на учебните заведения се извършва и със средства от бюджета на общините и други източници. Училищните настоятелства според закона също съдействат за осигуряване на допълнителни финансови и материални средства за учебните заведения, като следят за целесъобразното разходване на средства.

Анализ на уредбата на собствеността по Закона за предучилищното и училищното образование - обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.

С влизане в сила на 01.08.2016 г. на Закона за предучилищното и училищното образование се отменя Закона за народната просвета, а до издаването на необходимите подзаконовни нормативни актове по прилагане на новия закон ще се прилагат, подзаконовите нормативни актове по Закона за народната просвета, доколкото те не противоречат на разпоредбите на новия закон. В § 60 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за предучилищното и училищното образование са посочени кои разпоредби на стария закон ще продължат действието си, както и кои ще влязат в сила на по-късен етап.

Предмет на Закона за предучилищното и училищното имущество са обществените отношения, които са свързани с осигуряване правото на предучилищно и училищното образование, както и с устройството, функциите, организацията, управлението и финансирането на системата на предучилищното и училищното образование. В обхваната на закона попада и професионалното образование и обучение, доколкото специален нормативен акт не постановява друго.

Участниците в образователния процес, според закона, са децата, учениците, учителите, директорите и другите педагогически специалисти, както и родителите. Институциите в системата на предучилищното и училищното образование детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена. За осъществяване на целите, които преследват участниците и институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни.

В новия закон ясно са дефинирани функциите и задачите на органите на местното самоуправление. Последните са длъжни да осигуряват и контролират: условията и организацията на дейностите в предучилищното образование в общинските детски градини; обхвата на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици; условията за функциониране и развитие на общинските центрове за подкрепа за личностно развитие; финансирането на делегираните от държавата дейности и на местните дейности по образование; необходимото имущество за функциониране на общинските институции в съответствие с държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие; разходването и разпределението на други целеви средства от бюджета; изпълнението на общинската програма за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование и реализирането на местните политики; Кметовете на общините упражняват контрол върху начина на изразходване на предоставените средства на общинските детски градини и училища, на общинските центрове за подкрепа за личностно развитие, включително и ако е налице възлагане по реда на чл. 198, ал. 2, както и на частните детски градини и училища, които получават бюджетни средства. В чл. 255 и чл. 256 има подробно изброяване на всички дейности, които органите на местното самоуправление трябва да осигурят и контролират, но посочените тук дейности са пряко относими към предмета на стратегията за управление на училищното имущество.

В раздела относно финансирането, законът гласи, че дейностите в системата на предучилищното и училищното образование се финансират със средства от държавния бюджет, бюджетите на общините, европейски фондове и програми, както и други източници. Средствата, които са предвидени в държавния бюджет за финансирането на държавни и общински училища и детски градини се разпределят въз основа на броя на децата и учениците и на

стандарт за дете и ученик определен с акт на Министерски съвет, а стандартът определя размера на средствата от държавния бюджет за конкретната дейност за едно дете или ученик за съответната година.

Директорите на държавните и общински имат правото на второстепенни разпоредители с бюджет. Това тяхно право се изразява в това, че могат да извършват компенсирани промени по плана на приходите и разходите, като първостепенния разпоредител с бюджет трябва да бъде уведомен. Могат да се разпореждат със средствата на училището, а чрез делегираните от първостепенните разпоредители права имат възможността да реализират собствени приходи. Тези правила се отнасят и до детските градини, доколкото те прилагат система на делегиран бюджет.

В раздела, който регулира училищното имущество се посочва, че държавните и общински недвижими имоти, които са предоставени за управление на държавни и общински училища, детски градини и центрове за подкрепа за личностно развитие са публична държавна, съответно публична общинска собственост. Имотите, които представляват държавни училища – публична държавна собственост и по-късно са преобразувани на общински училищата, преминават в собственост на общината, на територията на която се намират и стават публична общинска собственост – от деня на влизане в сила на акта за преобразуване. Всички вещи, които са били държавна собственост, стават собственост на общината и се предоставят за управление на училището, което ги е управлявало до обявяването му за общинско и могат да се ползват само за целите на образователния процес, без да се променя тяхното предназначение. В случаите, когато дадено училище се преобразува от общинско в държавно, правото на собственост върху вещите преминава върху държавата, като те трябва да се управляват спрямо тяхното предназначение и за образователния процес.

Всички възмездно придобити от държавните и общинските училища, детски градини и центрове за подкрепа за личностното развитие недвижими имоти и движими вещи са със статут на частна държавна, съответно общинска собственост. Що се отнася до тези имоти и вещи, които са придобити безвъзмездно или собствеността, върху които е била възстановена, са собственост на училището, детската градина или центъра.

Имотите или части от тях и вещите, освободени в резултат на закриване или преобразуване на държавни и общински училища, детски градини и

центрове за подкрепа за личностно развитие, се използват за образователни, здравни, социални или хуманитарни дейности по реда на Закона за държавната собственост, Закона за общинската собственост и подзаконовите актове по прилагането им. В случай, че няма обществена потребност за ползването им по гореописаният начин, могат да се ползват и за други дейности при едновременно изпълнение на следните условия: в срок от две години не е идентифицирана обществена потребност от използването им за образователни, здравни, социални или хуманитарни дейности; налице е положително становище на министъра на образованието и науката, изготвено въз основа на оценка на образователните потребности в общината; населеното място е с население под 5 хиляди души.

Пирот

Публична собственост в Република Сърбия се регулира от Закона за публичното собственост (Държавен вестник на РС, бр. 72 / 2011.88 / 2013 г. и 105/2014)

Публичната собственост се дели на правото на собственост на Република Сърбия - държавна собственост, правото на собственост на автономната провинция - провинциално собствеността и правото на собственост на местната власт - общински или градски имот.

Притежателите на правото на публична собственост са Република Сърбия, автономната област и общината или града (наричани по-долу местните власти).

Общината, управляваща съответния град, има право да ползва имота, собственост на града.

Собствеността, която получава градската община за управление, остава собственост на града, а общината на града има право да използва.

Нормативната уредба може да предвиди, че общината на града, има право да предостави права върху публична собственост върху движими и недвижими активи, необходими за функционирането на органи и организации на общината.

Местните общности и други форми на местно самоуправление имат право да използват тези активи публична собственост на местното самоуправление в съответствие със закона и подзаконовите актове, или друг акт на държавна институция.

В Пирот тече процес на вписване на училищните имоти като актив на града в кадастъра на недвижимите имоти.

Недвижимо имущество, движимо имущество и други активи (наричани по-долу: активи), които се основават на Закона за активи, собственост на Република Сърбия ("Държавен вестник на РС", с номера 53/95, 3/96 - корекция, 54/96, 32. / 97 и 101/05 - . закона), към датата на влизане в сила на този закон преминават в държавна собственост на Република Сърбия, освен ако този закон не предвижда друго.

Природни ресурси, стоки от общ интерес, стоки за масова употреба държавна собственост (с изключение на стоки, които по този закон попадат в автономна провинция Войводина и органите на местно самоуправление), както и активи, които към датата на влизане в сила на този закон са използвани от Република Сърбия, публичните органи и организации, институции и други организации, чиито титуляр е Република Сърбия, от влизането в сила на този закон се трансформират в активи - публична собственост на Република Сърбия.

Изброените активи, включително средства в чужбина, които се управляват от автономна провинция, или органи на местната власт, се установява право на публична собственост в полза на автономната област, както и право на публична собственост от органите на местното самоуправление, при условия и по начин, определени в цитираният закон.

Ако, като потребител на публични активи, е записан орган или организация на местната власт (общински съвет и т.н.), правото на публично собственост остава на името на местната власт, а органът или организацията придобиват право на ползване.

За такива актива се считат и:

- такива, които се използват от институции и други организации, основани от автономната област или местните власти или местната общност;
- комунални мрежи;
- улици, площади, обществени паркове, за които е предоставено правото на публична собственост на местните власти, на чиято територия те се намират;
- стоки, използвани от държавните предприятия, основани от автономната провинция Войводина, съгласно Закона за компетенциите на автономната провинция Войводина, и при условие, че те не са инвестирани, или по силата на

този закон могат да бъдат инвестирани в собствения капитал, с изключение на стоки, които по закон могат да бъдат притежавани само от Република Сърбия;

- изградени изцяло със средства от бюджета на автономната провинция Войводина, и които, съгласно Конституцията на Република Сърбия, се използват за финансиране на капиталовите разходи;

- канална мрежа на територията на автономната провинция Войводина, освен ако те са част от вътрешните водни пътища;

- съоръжения на територията на бившите югославски републики, които са били собственост на дружества, за които като носител на правото на ползване или на собственост е или е била записана автономна провинция Войводина, или орган на местната власт, или институция, основана от автономната провинция Войводина или орган на местното самоуправление.

Тук не се включват недвижими имоти, собственост на държавата, които са предоставени на органи, институции или други организации за временно ползване.

Разпоредбите на този закон по отношение на придобиването на държавни активи от автономната провинция и органите на местно самоуправление не се прилагат за стоки от общ интерес, които не са изрично посочени и за строителни парцели, които към датата на влизане в сила на този закон се намират в държавна собственост.

Органът, отговорен за поддържане на публични регистри на недвижимите имоти и свързаните с тях права, извършва служебно вписване правата за регистрация на публичната собственост на Република Сърбия за недвижимо имущество, посочени в настоящия закон.

ОБХВАТ И СТРУКТУРА НА СТРАТЕГИЯТА

Предмет на стратегията са застроените и незастроени имоти, както и движимите вещи – публична и частна общинска собственост в обхвата на училищната инфраструктура. Характерът и спецификата от отделните видове собственост предполагат конкретните политики, цели и задачи за всеки от тях да бъдат изведени самостоятелно.

Обхват и предмет на стратегията	Настоящата Стратегия за управление и разпореждане с училищната собственост обхваща периода 2016 – 2020 година. Предмет на стратегията са целите, принципите и приоритетите на управление и стопанисване на общинска собственост, част от училищната инфраструктура.
Структура на стратегията	Стратегията включва: Основните цели, принципи и приоритети за придобиване, управление и разпореждане с имотите и вещите - общинска собственост (училищна инфраструктура); 1.1.1. Основните характеристики на отделните видове имоти и вещи, които са част от училищната инфраструктура; 1.1.2. Нуждите от нови имоти и вещи и способите за тяхното придобиване. Формулирането на стратегията при управлението на всеки вид собственост се основава на: 1.2. Идентифициране на обема и функционалните характеристики на съществуващата собственост; Пълното идентифициране на обема собственост е основна предпоставка за вземане на управленски решения по управление и разпореждане, което прави

	тази цел първостепенна и приоритетна. 1.2.1. Основни характеристики на отделните видове имоти, които подлежат на ремонт и реконструкция и др. 1.2.1.1. Имоти, подлежащи на запазване в собственост на общината, ремонт и реконструкция: - всички имоти, които имат характер на публична общинска собственост; - имоти – частна общинска собственост; 1.2.2. Нужди на общината от нови имоти и способите за тяхното придобиване. - имоти – публична собственост, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от местно значени, които са част от техническата инфраструктура, със социално предназначение, спортни имоти и за здравни и образователни нужди – чрез покупка, доброволна делба, отчуждаване и безвъзмездно прехвърляне от държавата по реда на ЗДС; - имоти –общинска собственост, за които все още съществуват актове за държавна собственост и които по закон преминават в собственост на общината; - Ново строителство на общински сгради и обекти на техническата инфраструктура.
Стратегически цели:	Основните цели при управлението на училищната собственост са: - осигуряване на устойчиво развитие на образованието и обучението на територията на общините Пирот и Монтана; - гарантиране на ефективно управление на училищната собственост. И са в съответствие с приоритетите на местните и регионални стратегически документи, действащи на

СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩНОТО
ИМУЩЕСТВО В ОБЩИНА МОНТАНА И ОБЩИНА ПИРОТ

	територията на Пирот и Монтана.
Приоритети за постигане на стратегическите цели	Приоритетите са установени в съответствие с приоритетите на местните и регионални стратегически документи. Те се базират на визията за местно развитие, на анализа на социално-икономическите фактори, както и на приоритетите на стратегическото развитие на държавата. Приоритетите са формулирани тематично. Насоките, обозначени в приоритетите за развитие на общинската собственост са конкретни и обхващат цялостната проблематика съдържаща се във визията и стратегическите цели.

ПРИНЦИПИ И ПОДХОДИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА УЧИЛИЩНАТА СОБСТВЕНОСТ КАТО ЧАСТ ОТ ОБЩИНСКАТА

Управлението на общинската собственост включва в себе си използване, поддръжка, ремонт, опазване на общинската собственост и разпореждане с нея.

Във връзка с придобиване, управление и разпореждане с общинската собственост се прилагат следните принципи:

Законосъобразност:

Общинският съвет и Кметът на общината действат в рамките на правомощията си, установени от закона и подзаконовите нормативни актове.

Актовете за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество се издават за целите, на основанията и по реда предвиден в закона.

Защита на обществения интерес:

При упражняване на правомощията си по придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество органите приоритетно следят за защита на обществения интерес. Имотите и вещите - общинска собственост, се управляват в интерес на населението на общината, с грижата на добър стопанин, съобразно предназначението и нуждите, за които са предоставени.

Публичност:

При придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество органите са длъжни да осигуряват откритост, достоверност и пълнота на информацията в рамките на закона.

Целесъобразност:

Органите са длъжни да вземат решение за придобиване на общинска собственост по целесъобразност, при спазване на закона и установените в тази стратегия принципи, цели и приоритети. Същият принцип се спазва и при управление и разпореждане с общинско имущество.

Състезателност при разпореждането:

Разпореждането с общинско имущество се извършва след провеждането на публичен търг или публично оповестен конкурс по ред и начин определени в наредбата по чл.8 ал.2 от ЗОС.

Етапи на управлението на общинската собственост като процес

Етап 1: Формулиране на политика за развитие на образователната инфраструктура.

Политиката за развитие се основава и върху приетите устройствени планове на населените места от общината. Изпълнението на тази политика се осъществява чрез изготвяне и приемане от общинския съвет на система от постоянни правила и норми, чрез разпределяне на компетенциите за вземане на конкретни управленски решения.

Етап 2: Финансови аспекти на управлението на общинската собственост.

Предварителният финансов анализ задължително трябва да се изготвя, за да се избере оптимално управленско решение, съобразено и с приетата политика на общината. Финансовият анализ предполага избор не само на оптималния способ за управление или разпореждане с общинската собственост, но и подходящия метод. Финансовият анализ е необходим при:

- придобиване на общинска собственост;
- разпореждане с общинска собственост;
- управление на общинската собственост.

Управлението на общинската собственост е важен инструмент за осъществяване политиката в общината - икономическа, социална, екологична. Същевременно Община Пирот и Община Монтана са засегнати от общия проблем на повечето общини - недостатъчно ресурси за поддръжка и функциониране на общинската собственост, в т.ч. училищна, което в голяма степен ги лишава от възможност за същинско управление на тази собственост.

ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ОБЕМА И ФУНКЦИОНАЛНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СЪЩЕСТВУВАЩАТА УЧИЛИЩНА СОБСТВЕНОСТ

За разработването на стратегията се подготви анализ на имотите, за които има съставени актове за общинска собственост, разпределени по следните критерии:

- видове имоти;
- статут на имотите – разделение на публична и частна собственост;

Структурирането по вид и предназначение на имотите общинска собственост е следното:

№	Вид на имотите	брой	Характеристики
I	Имоти – публична общинска и държавна собственост в Община Монтана		
	Детски градини	12	публична общинска собственост
	Училища	22	15 бр. са публична общинска собственост 4 бр. професионални гимназии са публична държавна собственост 3 бр. са частни училища

Към сегашния момент броят на учебните заведения на територията на Община Монтана се равнява на 34 учебни заведения, които са както следва:

- Детски градини – 12
- Средни общообразователни училища – 5
- Профилирани гимназии – 2
- Основни училища – 8
- Професионални гимназии – 4

- Частни училища – 3

Собствеността върху всички учебни заведения, с изключение на професионалните гимназии и частните училища е публична общинска собственост. Професионалните гимназии са публична държавна собственост. Наблюдават се тенденции към сливане и преобразуване на училища с цел по-ефективно и ефикасно разходване на имущество и подобряването на учебния процес средата за развитие на учащите. Първо основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ и Шесто основно училище „Любен Каравелов“ следва да се слейт в едно учебно заведение. Седмо средно общообразователно училище „Проф. д-р Асен Златаров“ и Осмо средно общообразователно училище „Отец Паисий“ също следва да се слейт. Предстои преобразуването на Основно училище „Георги Бенковски“, което ще се преобразува в начално училище. От изложеното следва, че компетентен орган по управлението и разпореждането на училищното имущество за училищата публична общинска собственост е Общинският съвет на Община Монтана, а по отношение на професионалните гимназии, които са публична държавна собственост – Областният управител.

№	Вид на имотите	брой	Характеристики
I	Имоти – публична общинска и държавна собственост в Община Пирот		
	Детски градини	6	
	Училища	9	4 начални училища, 4 гимназии 1 колеж на образованието на учителите

SWOT Анализ на състоянието на училищната собственост. Силни и слаби страни, възможности и заплахи

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА МОНТАНА

След приемане на Закона за приватизация на държавните и общински предприятия (отм.) и Закона за приватизация и следприватизационен контрол, много застроени имоти станаха предмет на разпоредителни сделки. Продажбата на най-атрактивните обекти осигури значителен, но еднократен приход в общинския бюджет.

Като цяло общината е обезпечена със сгради за училища и детски градини, както и съпътстващата ги инфраструктура.

Като цяло използваемият сграден фонд е в сравнително добро състояние, но част от него се нуждае от ремонт и обновяване.

Свободните сгради, които не се експлоатират в момента са в недобро състояние. Това се отнася особено за неизползваемите сгради по селата – закрити училища, детски градини и др.

Поддръжката, ремонта и охраната на сградите - общинска собственост, които не се ползват ефективно, представлява сериозен проблем за общината, поради липса на средства и неоправданост на влагането им в тези дейности. Като последица от лошото стопанисване, амортизациите се увеличават и те се рушат, което води до намаляване на пазарната им цена. При липса на алтернативни методи за ползването и управление, тези сгради следва да бъдат предлагани за продажба.

Анализирайки състоянието на този вид общинска собственост се открояват следните резултати:

Силни страни:

- Сравнително добра обезпеченост със сгради за образователни нужди
- Общо добро състояние на използваните сгради в гр. Монтана

Слаби страни:

- Недобро състояние на част сградите, които не се експлоатират и недостиг на средства за поддръжка и опазване на собствеността;
- Липса на интерес за наемане и закупуване на свободните сгради;
- Възможности:
- Оптимизиране процеса на управление;
- Осигуряване на средства по еврофондовете и други финансови инструменти за подобряване на състоянието на имотите.

Изводи:

- Да се изготвят финансови – икономически анализи за разходите по поддръжка на сградите и очакваните приходи, с оглед вземане на правилни решения за разпореждане
- Да се подготвят проекти за кандидатстване по оперативни програми за осигуряване на средства по европейските фондове

Формулиране на стратегията

Стратегически цели

Главна цел :

Повишаване на инвестиционния потенциал на общината и защита на обществения интерес, чрез ефективно, ефикасно и прозрачно управление на училищната собственост

Специфични цели

- ✓ **първа стратегическа цел:** оптимизиране управлението и разпореждането с училищната собственост ;
- ✓ **втора стратегическа цел:** подобряване състоянието на училищната собственост за подобряване качеството на образованието

- ✓ **трета стратегическа цел:** осигуряване на прозрачност и публичност при управлението и разпореждане с училищната собственост, като част от общинската

Приоритети за постигане на стратегическите цели

Приоритет I: Подобряване на състоянието на училищната инфраструктура, чрез оптимизиране състоянието на общинската собственост;

Приоритет II: Ефективно управление на училищната общинската собственост;

Мерки за осъществяване на приоритетите

Предложения за разрешаване на често срещани проблеми в областта на управлението на училищното имущество с цел по-голяма ефективност и ефикасност

1. Ефективност и ефикасност при управлението на училищното имущество.

Ефективността разкрива съотношението между използваните ресурси и постигнатия резултат от дейността. Колкото резултатът е по-висок в сравнение с вложените ресурси, толкова ефективността е по-висока.

Ефикасността е понятие, което разкрива дали са постигнати заложените цели в дейността на публичното учреждение и преди всичко дали предлаганите услуги са адекватни на потребностите на членовете на обществото. Фактически ефикасността оценява крайната цел на създаването на всяка публична услуга – дали тя задоволява по най-добрия начин нуждите на дадени групи граждани и на обществото като цяло.

Ефективност означава да се вършат правилните неща, докато ефикасност е да се правят нещата по правилния начин.

За да бъде постигнато ефективно и ефикасно управление на дадено имущество, в конкретния случай на училищното имущество в рамките на община Монтана, е необходимо, на първо място, да се анализира и посочи с

точност неговия обем и текущите средства и методи, които се прилагат по отношение на неговото управление. Училищата по правило нямат собствено имущество, с някои изключения, регламентирани с нормативен акт. Те имат право да управляват определени имоти – общинска собственост, които могат да бъдат публична и частна, както и държавна собственост, която от своя страна също може да бъде публична и частна. От дейността си по управление на тази собственост те могат да генерират собствени приходи.

2. Водещи подходи за оптималното управление на училищното имущество.

След като бъде извършен подробен анализ на текущата ситуация относно имотите, предоставени за управление на училищата на територията на община Монтана би могло да се пристъпи към конкретни мерки и действия. Единият подход за постигане по-ефективно и ефикасно управление е имуществото, предоставено на училищата за управление да остане в същия обем, но за стопанисването, управлението и поддържането му да се изразходват по-малко ресурси или да се извличат по-големи приходи. Друг подход, който може да доведе до положителни резултати е да се увеличи обема на имуществото, предоставено за управление на училищата с цел извличане на по-големи приходи. Всички приложими подходи следва да са подчинени на основния принцип - имотите и вещите се ползват само за целите на образователния процес, без да променят предназначението си.

И двете решения могат да постигнат желаните резултати, но за да се пристъпи към който и да е подход е необходимо да се направи анализ на текущото състояние и да се прецени по какъв начин трябва да се процедира в конкретната ситуация за всяко училище.

3. Конкретни предложения според текущото състояние на общинското имущество, плана и стратегията за неговото управление.

Според Стратегията за управление на общинската собственост в Община Монтана за период 2015–2019 година и Годишната програма за управление и разпореждане с имоти общинска собственост за 2016 година, общинското имущество се състои главно от имоти, които се намират в различни села и по-крайните части на град Монтана и тяхното предназначение е да бъдат отдавани под наем. Като пример могат да бъдат посочени площи, подходящи за павилиони, земеделски земи, които към настоящия момент носят добри приходи на Община Монтана, тъй като има засилен интерес към Европейските програми,

които подпомагат селското стопанство и земеделието като „Млад фермер 2015-2020“. Останалите имоти, които са с ключово значение или могат да донесат големи приходи вече се използват и не могат да бъдат предоставени на училищата за управление. Макар към сегашния момент да не могат да бъдат отдадени имоти на училищата, това не е проблем, защото през последните мандати Община Монтана е инвестирала много средства в сферата на образованието, които са допринесли за създаването на по-добра и устойчива среда за развитие.

С оглед изложеното по-горе, в съответствие със Стратегията за управление на общинската собственост в Община Монтана за период 2015–2019 г. и Годишната програма за управление и разпореждане с имоти общинска собственост за 2016 г., е препоръчително към сегашния момент да се пристъпи към първия предложен подход, а именно да се оптимизира предоставеното към момента имущество за стопанисване, управление и поддържане с цел да се намалят разходите по него и да се увеличат евентуалните собствени приходи. Провеждането на проучване и анализ от страна на училищата и от Община Монтана ще предостави обща рамка, на база на която могат да се предприемат конкретни мерки, които ще имат крайна цел подобряване учебната среда, образователния процес и създаване нови възможности за учащите.

4. Сигурност, опазване и съхраняване на училищното имущество.

Независимо с какъв обем имущество разполагат училищата към момента, съществени са проблемите, свързани със сигурността и опазването му. Срещу училищно имущество се извършват вандалски прояви, кражби и други проявления от подобен характер, които увреждат имуществото в сегашния му обем или намаляват неговата стойност. В тази връзка е редно промените да започнат именно от тази област. Има различни мерки, които могат да бъдат предприети, за да се повиши нивото на сигурност. Сред най-ефективните и изискващи разумни ресурси е създаването на система за видео наблюдение. По този начин ще бъде постигнат превантивен ефект, което ще доведе до намаляване броя на вандалски прояви и другите проявления от подобен характер. В останалите случаи, когато деянието все пак е извършено и са възникнали вреди, то много по-лесно ще могат да се намерят и привлекат извършителите, за да се търси от тях обезщетение и за да бъдат те справедливо наказани. Предложеното решение наистина не изисква твърде много ресурси, но ако трябва да бъдат обхванати всички обекти е възможно средствата да се окажат недостатъчни. В такъв случай за останалата част трябва да се извършва

наблюдение чрез други средства и методи, като обходи, проверки и други, но при всички положения обектите трябва да се намират под някаква форма на охрана. Ако и това не е възможно, то поне трябва да се инвестира в подобряването на съоръженията, които биха затруднили едно евентуално влизане в обекта, но това е само временна мярка, която в дългосрочен план не би постигнала желаните резултати.

5. Необходими мерки целящи оптимално използване на енергията за отопление.

След като бъдат предприети мерки относно сигурността на имуществото, може да се пристъпи към неговото оптимизиране. Значителни средства се изразходват през зимния сезон за отоплението на училищните сгради, като това разбира се е необходимо за нормалното функциониране на училищата и за провеждането на учебния процес. Въпреки това често има случаи, при които се отопляват големи по площ помещения, които не се използват ефективно (например маломерна паралелка осъществява учебен процес в стая с двоен или троен капацитет). След като се анализира информацията относно обектите и статистическите данни за брой ученици, трябва да се вземат разумни решения за по-ефективното ползване на тези помещения. Възможно е този подход да създаде неудобства за персонала и учениците, но полезните резултати ще компенсират това. Спестените средства могат да се използват за подобряване качеството на образованието чрез инвестиране в нови технологии, учебни пособия и др. Успоредно с това е необходимо да се ремонтират, реконструират и подобрят обектите, които са в експлоатация. Подобренията могат да бъдат насочени към подобряване енергийната ефективност на сградите чрез саниране и въвеждане на нови по-икономични и екологични технологии за отопление и климатизация. Възможни са подходи за сливане на училища или закриване на такива. Това са част от линиите за бъдещи промени и инвестиции, върху които трябва да се насочи вниманието.

6. Приходи, генерирани посредством договори за наем. Оптимизиране на управлението на училищното имущество в посока по-добро качество на предоставените услуги и продукти.

Едно от средствата, чрез които училищата могат да генерират собствени приходи е отдаването на имоти под наем. Макар тези имоти да не са училищна

собственост, а общинска или държавна, приходите от тях постъпват в бюджета на училището и се използват за целите на образованието.

В немалко училища съществуват помещения, които не се използват в учебния процес. Това са отделни класни стаи, а в някои училища и цели етажи. Въпросните помещения биха могли да се отдават под наем на читалища, езикови школи, школи по изкуства и др. Тези организации разполагат с източници на финансиране, различни от тези, по които биха могли да се финансират училищата. Чрез отдаване за по-дълъг период, освен приходите от наем би могло да се постигне и подобряване състоянието на самата материална база.

Помещения, които обикновено се експлоатират от външни за училището лица са лавките за хранене, столове и други обекти с подобен характер. Практиката показва, че приходите от този тип обекти рядко са значителни. Обикновено това са постъпления само през периода на учебната година, като през ваканциите или не се заплащат наемни вноски, или те са сериозно намалени. Мерките в тази област по-скоро трябва да са насочени към подобряване качеството на обслужване и това на хранителните продукти. За да се постигне това е необходимо да се даде по-голяма публичност и гласност на процедурите за избиране на фирми, които ще изпълняват тази дейност. Обикновено тенденцията е да се ползват местни фирми и това да ограничава избора на училището. В тези случаи е по-добре да се потърсят изпълнители на национално ниво, което от своя страна ще повиши конкуренцията в процедурите и определено ще има положителен ефект за учениците и персонала на училищата, които ще получават по-добро и по-качествено обслужване на по-ниски цени. В крайна сметка може да се пристъпи към подход за избор на наемател, при който водещ критерий да не бъде размера на наемната цена, а качеството на предлаганите продукти и цените, на които ще се продават на учениците.

Друг вид имущество са обектите, съоръженията и оборудването, които да са предназначени за провеждане на часовете по физическо възпитание и спорт - спортни игрища, салони и зали, басейни, спортни уреди, фитнес обзавеждане и др. Състоянието на спортните съоръжения и зали в България като цяло е лошо и има нужда от значителни промени и подобрения. Тези промени биха могли да се инициират и стартират освен като елемент от националната политика, така и

като елемент от политиките на местно самоуправление. Макар предназначението на тези обекти да е за провеждане на училищни занятия, те могат да се използват и за други цели извън работното време на училището и когато в тях не се провеждат учебни занятия. По-големите зали са изключително подходящи за провеждането на различни тренировки от всякакъв характер. Изненадващо голям е броят на хората, които желаят да ползват такива зали за различни видове спортове, които са готови да заплатят за услугата, но в повечето случаи не се постигат решения относно начина на ползването на залата и цената на услугата. В тази насока трябва да се насърчи отдаването на такива обекти чрез еднократно заплащане или отдаване под наем за по-дълъг период от време, освен това трябва да се даде гласност за тези възможности, за да се постигне максимален ефект. Приходите от тази дейност могат да се използват както за мероприятия за повишаване на спортната култура на учениците, така и за подобряване на съществуващата материална база. Инвестициите в развитието на тези обекти следва да се поощряват, тъй като по този начин се създават допълнителни и по-благоприятни условия за спорт на учащите, а наред с това в дългосрочен план ще се увеличи училищното имущество.

Наред със спортните обекти и съоръжения, училищата разполагат и с материална база, която позволява да бъдат провеждани различни семинари и обучения – актови и конферентни зали, кино салони, презентационна техника и др. Това имущество би могло да носи приходи от отдаването му под наем за провеждането на лекции, семинари и обучения от външни лица. Приходите от тази дейност биха могли да се насочат както към общата издръжка и осъществяването на образователния процес, така и към реинвестиране и подобряване състоянието на този тип имущество.

7. Финансова координация.

Основният орган, който има правомощия във връзка с управлението и разпореждането с училищното имущество е училищният Директор. Макар последният да има високи професионални качества и педагогически умения, не всяко лице на тази позиция притежава квалификация в областта на финансите. Главният счетоводител не може да осъществява тези функции. Гореизложеното цели да насочи вниманието към липсата на подходяща фигура с необходимите професионални качества, която да подмага и насочва Директора при разпореждането и управлението на училищното имущество. В някои по-големи училища съществува фигура като „Финансов Директор“, но това предполага училището да обхваща голям брой ученици и персонал. В

останалите случаи не е целесъобразно да се назначава лице на такъв пост. За да се реши проблема с липсата на професионализъм в управлението на имуществото е добре да се въведе на местно ниво, чрез Общинския съвет, лице което да изпълнява горепосочените функции във всички училища. Финансовият координатор ще подпомага дейността на училищата в сферата на управлението на училищното имущество като основната му задача ще бъде да дава професионални оценки и насоки, които да спомогнат за оптимизирането на имуществото и неговото целесъобразно разходване.

8. Външно финансиране и възможностите, предоставени от Европейския съюз.

Независимо от обема на имуществото, което Община Монтана може да предостави за училищата, то няма как да обслужи нуждите на всяко училище. Горезложените предложения биха подпомогнали финансирането на училищата, но те съвсем не са достатъчни за постигането на бързи резултати, от каквито има нужда образователната система в България. Изключително добра възможност за финансиране на училищата е кандидатстването по програми за развитие на Европейския съюз. Участието в подобни програми значително би повишило качеството на образованието и учебната среда. Ефектите ще са измерими не само на местно и национално, но и на европейско равнище. Такива програми предоставят възможности за обмяна на опит и идеи, което от своя страна е в полза на всички държави членки.

Горезложените конкретни мерки, насоки и идеи за по-ефективното и ефикасно управление на училищното имущество целят да се постигне управлението на имуществото с по-малко ресурси без намаляване на приходите, както и увеличаване и подобрене на училищното имущество с цел извличане на по-високи приходи. Цялата дейност по управлението и получаването на финансови и други средства трябва да бъде насочена към подобряване на учебния процес, развитието на образованието и създаването на подходяща среда за развитие на учениците. Всички дейности трябва да са в съответствие с националната политика в областта на образованието, спорта и културата, както и с политиките на Общността. Постигнатите цели на местно ниво трябва да имат почва за разрастване на национално и европейско равнище особено в сферата на образованието, която е основата, крепяща едно цивилизовано и модерно общество.

9. Въздействието, което местната общност оказва върху системата на училищното образование и необходимостта от активното ѝ участие в процеса на вземане на решения.

Стратегията за децентрализация на правителството и Програмата за нейното изпълнение определят децентрализацията като процес на прехвърляне на правомощия и ресурси за тяхното упражняване от по-високо към по-ниски равнища на публичното управление. Проблемът на една такава дефиниция е, че отразява формално субсидиарността и делегирането на правомощия от централната към местната власт, но не и ролята на местната общност.

Местната общност обединява хората от дадена географска област чрез техните общи интереси. Наред с местната власт тя включва местен бизнес, медии, неправителствени организации, професионални сдружения, съсловни и бизнес организации, училищни настоятелства, родители, учители, музеи, читалища и т. н. Местното самоуправление не би било възможно без правото на местната общност да регулира и да управлява съществена част от обществените дела в интерес на местното население. Това право се упражнява чрез съвети или събрания, референдуми и всякакви други форми на пряко участие на гражданите в управлението, както и чрез присъствие и изразяване на позиция по време на заседанията на общинските съвети, които вземат решения за управлението на училищното имущество.

В този смисъл същинската децентрализация се състои не само от делегирането на правомощия, а и от създаването на възможности и ангажирането на местната общност с решаването на местни проблеми за постигането на промяна в развитието на общността. Целта е общността да осъзнае своите интереси и да се включи активно в процеса на вземане на решения; местните хора сами да анализират, планират и действат, както и да споделят своите знания с оглед на специфичните местните условия; да открият местните лидери и да реализират свои собствени идеи и инициативи.

В повечето европейски страни местната общност играе важна роля в процеса на децентрализация и налагането на принципа на субсидиарността като метод на добро управление. Това съответства и на идеята за социалното партньорство – контекста, в който централната и местната власт трябва да изпълняват своите правомощия. Участието на местната общност е форма на това партньорство на локално ниво.

При формиране и реализиране на политики и предоставяне на обществени услуги включването на местната общност и осигуряването на широка обществена подкрепа гарантира както отчитането на местната специфика и използването на разнообразния опит на организациите и гражданите, така и тяхната ангажираност с изпълнението на взетите решения. Ангажирането на местната общност с взимането и реализирането на решения подобрява ефективността на услугите, създава нови работни места чрез създаване на нови услуги и разработване на проекти за местно развитие. Същевременно по този начин се осигурява и обратната връзка и контрол. Местната общност е и естественят съюзник при необходимост от лобиране и организиране на кампании за защита на местните интереси. Не на последно място една такава политика формира гражданското общество, като допринася за това гражданите да станат активни участници във формиране на бъдещето на населеното място. Тя отговаря и на световната тенденция косвеното участие на гражданите във взимането на решенията и управлението чрез техни представители, комитети или нестопански организации, да се замени от прякото им включване в процеса на определяне на политиките и влиянието им върху управлението, формулирани в „Декларацията за правото на развитие” на ООН от 1986 г.

Една от сферите, в които ролята на местната общност има ключово значение е образованието. Това е така поради естествената връзка на голяма част от гражданите с училището, в което учат техните деца и внуци. Дистанцирането на гражданите от работата на училището и неговите проблеми оказва негативен ефект както върху образованието, така и върху самата местна общност. Необходимо е обществената чувствителност към проблемите на образованието да се повиши, да се организират кампании за проблемите на децата и младите хора за привличане на общественото внимание и повишаване на отговорността към тях, да си осмисли и приложи на местно ниво европейската концепция за учене през целия живот.

На местно ниво много по адекватно могат да се решат общонационални проблеми като осигуряване на възможности за развитие на заложбите, уменията и таланта на младите хора, осигуряване на атрактивни, но полезни занимания за свободното време на децата и преди всичко формиране на местна образователна политика, отговаряща на реалните локални нужди.

За да се постигнат значими и устойчиви във времето подобрения в сферата на образованието, трябва да се ангажира вниманието на местната общност. Именно тя е пряко засегнатата в дългосрочен план. Когато средствата

на училищата, на общината и тези предоставени от европейските програми не са достатъчни или не могат да постигнат дадена цел в нейната цялост, училищата трябва да могат да разчитат на подкрепа от страната на местни бизнес компании, неправителствени организации и други структури. Трябва да се насърчи търсенето именно на подкрепа от страна на последните. Чрез взаимните усилия на училищата, Община Монтана и местната общественост могат да бъдат постигнати значителни резултати, които ще рефлектират положително върху цялото състояние на Община Монтана и в дългосрочен план ще разпрострат ефекта си на национално и европейско ниво.

Мерки за осъществяване на Приоритет I - „Подобряване на състоянието на училищната инфраструктура, чрез оптимизиране състоянието на общинската собственост”:

- ✓ Изготвяне на ежегодна годишна програма за управление и разпореждане с имоти – училищната собственост;
- ✓ Анализ на състоянието на сградния фонд и съпътстваща го инфраструктура, съставляващи училищната собственост;
- ✓ Изготвяне на списък на обектите общинска собственост с описание на неотложните СМР и количествено-стойностна сметка за всеки обект;
- ✓ Подобряване на материалната база в образованието и спорта;
- ✓ Обследване на всички общински сгради, част от образователната инфраструктура, по отношение на енергийната ефективност;
- ✓ Саниране и модернизиране на сградите – общинска собственост, намаляване на топлинните загуби в общинските сгради с подобряване на енергийните им характеристики, осигуряване на отоплителни системи с висока ефективност.
- ✓ Осигуряване на достъпна среда на училища и обществени сгради – общинска собственост.

Мерки за осъществяване на Приоритет II: Ефективно управление на училищната общинската собственост:

- ✓ Анализ и преценка за потребностите на общината в съответствие с целите Ефективно управление на училищната собственост;

- ✓ Изготвяне на финансово-икономически анализ за разходите по поддръжка на сградите и очакваните приходи, с оглед вземане на
- ✓ Преобразуване от публична общинска собственост в частна общинска собственост на сгради, престанали да имат предназначението на публична собственост, с цел дългосрочното отдаване под наем;

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Пълното идентифициране на обема училищната собственост – част от общинска собственост е основна предпоставка за взимане на управленски решения по управление и разпореждане. Анализът на състоянието ѝ е необходимата предпоставка за предприемане на конкретни действия, свързани с придобиване, управление и разпореждане с общинското имущество, включително саниране на сграден фонд, ликвидиране или разпореждане с неподлежащ на саниране сграден фонд, правна интервенция за установяване правото на собственост на общината при материален спор, предприемане на действия по оптимизация при управлението, охраната на имотите и др.

Оптимизацията на действията по управление на училищната собственост гарантират устойчивост на развитието на общината. Имотите и вещите общинска собственост се управляват в интерес на населението на общината, с грижата на добър стопанин, съобразно предназначението и нуждите, за които са предоставени. По-доброто и професионално управление на имотите и вещите училищна собственост неимоверно ще допринесат за подобряването на образователния процес, създаването на конкурентна среда за развитие на децата и учениците, както и за осигуряването на една нова и модерна материално-техническа база, съответстваща на новите технологии.

По своята същност Стратегията е отворен документ и може да търпи изменения в целите и приоритетите си за периода на действието си в зависимост от състоянието и възможностите на общината.